

Tibi Schatteles despre *U'netaneh tokef* . Comentariu urmat de un glosar.

Draga Getta,

Dupa *Rosh Hashana* mi-am re-examinat numeroasele volume de *e-mail*-uri, fie necitite sau citite numai in graba, si am gasit ca in una din ele mi-ai cerut parerea despre rugaciunea de *U'netaneh Tokef* (sau pe scurt *Senetoykef* cum se spunea pe vremuri pe splaiul Kunz). Am fost foarte miscat afland ca fiica unui distins invatat, un remarcabil *Talmid Haham*, ma intreaba tocmai pe mine. Nu stiam exact in ce consta substanta intrebarii, dar dupa ce am citit notele tale de pe *site*-ul nostru am inceput sa inteleg problema fara totusi sa ma simt capabil de a da un raspuns echivalent unei *Gemara*. Dar totusi voi incerca sa dau un raspuns chiar si numai partial. Voi incerca! Sper ca voi reusi macar sa clarific problema chiar daca nu s-o rezolv.

Nu voi intra in detaliile enumerate de tine dar ma voi opri asupra unui important aspect de doctrina care ar putea constitui apoi un punct de plecare pentru orice discutie viitoare. Este vorba de "contradictia" fundamentala la care, dupa intelegerea mea, se reduc si variatele contradictii enumerate de tine. In primul rand vreau sa afirm ca nu (!) este nici o contradictie intre faptul ca de *Rosh Hashana Yekatevun* si decizia finala care se *Yehatemun*. Studiul Torei, "scrise" si "orale" ne invata ca omul e liber sa-si aleaga drumul si ca interventia Divina, de ex. miracolele, nu este decat o exceptie. Deci o mare parte a judecatii finale depinde de noi. O judecata preliminara(!) a fost scrisa de Anul Nou. Dar in zilele ce urmeaza, *Yamim noraim*, noi putem apela verdictul. O *Teshuvah* e posibila si este in majoritatea cazurilor in intregime dependenta de noi. Aceasta include si *Gemiluth Hasadim*, care fiind practicat chiar si de un *Epikaires* ca mine poate avea efectul unei circumstante atenuante. Faptele insasi pe care ni le alegem pentru o *Teshuva* contin factorii atenuanti. - Nu vreau sa ma aventurez in discutii filozofice despre "libertatea vointei" si a alegerii. Dar cred ca lectura atenta a discursului final al lui Moshe Rabenu din *Devarim* ne-ar ajuta sa rezolvam dubiile noastre.

In privinta istoricului sectiei aici discutate din *Musaf*-ul sarbatorilor noastre principale, mi-as permite, cu scuza, o corectura. In absolut nici una di variantele legendei despre Rabbi Amnon din Mainz, nu se spune ca el si-ar fi taiat limba. Permite-mi sa repet o parte a legendei. Se spune ca dupa multe-multe presiuni din partea arhiepiscopului din Mainz (in unele variante e un *Kurfürst* si nu un *Erzbischof*) de a se converti la catolicism, rabbi Amnon a cerut trei zile de ragaz pentru a se gandi. Dar foarte repede si-a dat seama ca de fapt el a facut o concesie impotriva constiintei sale si l-a rugat pe episcop sa-i taie limba. Acesta a refuzat, dar l-a mutilat in felul in care ai relatat si in nota ta de pe *site*. Astfel, dupa cateva zile, fiind *Rosh Hashana*, rabbi Amnon a fost dus in bratele credinciosilor in sinagoga unde el a proclamat, cu limba intreaga, acel *U'netaneh Tokef* despre care vorbim. Un supliment la legenda spune ca nu mult dupa aceasta un "Cuvant" i-a aparut in vis lui rabbi Kalonymus (unul din numerosii savanti cu acest nume) spunandu-i ca vorbele pronuntate de rabbi Amnon, decedat scurt dupa intamplarea mentionata, sa fie incluse in *Nusah*-ul din sinagoga. A fost adoptat de Ashkenazim ca si de Italiani. Nu e clar cand a fost inclus si de Sefardim. Poate vom afla odata, dar pana atunci doresc o *Hatimah Tovah* tie si noua *u-l'kol Israel*,

Mihael Arie ben Lev (a.k.a. Tibi Schatteles)

10 Octombrie, 2011

Glosar:

Talmid haham – elev erudit

Gemara – analiza rabinica, comentariu (aprox.)

Be Rosh hashana yehatemun
Uvyom tsom kipur yehatemun

De Rosh hashana va fi scris
Si de postul de Yom Kipur va fi pecetluit

Yamim noraim – zile infricosatoare

Gemilut hasadim – fapte caritative

Teshuvah – intoarcere (la lege, la credinta)

Epikoiros – un sceptic ; necredincios

Nusah – sistemul care serveste sa deosebeasca rugaciunile de fiecare zi de cele de sambata, cele de dimineata de cele de seara prin structuri melodice diferite

Draga Tibi,

iti multumesc mult ca ai gasit un moment sa raspunzi la apelul meu si sa participi la incercarea de analiza a acestui text minunat. Cu toate ca fiica unui *talmid haham*, eu sunt nu numai un *epikoiros* (sceptic necredincios), dar si un *amhorets* (un ignoramus), astfel ca, pornind de la ideea ca mai sunt si altii ca mine, am intocmit un glosar cu termenii folositi de tine.

Legenda

In ce priveste legenda despre Rabinul Amnon din Mainz, am preluat in mod gresit informatia ca el insusi si-a taiat limba. A cerut episcopului sa o faca. Iti multumesc pentru corectura.

Liberul arbitru

Am citit ca Talmudul spune ca cei drepti sunt inscrisi imediat pentru viata, iar cei rai (pacatosii) pentru moarte, dar soarta oamenilor de rand este suspendata pana la Yom Kippur. Aceasta categorie de oameni are posibilitatea sa se rascumpere prin cainta, rugaciune si acte caritative, deci sa profite de liberul arbitru. Chiar si in acest caz, pecetluirea sortii pentru un an intreg ramane un element perturbant.

Amintesti de o lectura atenta a discursului final al lui Moshe Rabenu din Devarim. Ar fi frumos sa gasesti timpul sa ne prezinti acest text.

Hatima tova,
Sarah Lea bat Meir Aharon (a.k.a. Getta)